Undervisningsplan for historie

Formålet med undervisningen

Historieundervisningen skal give eleverne forståelse for, hvordan mennesker, kulturer og samfund har udviklet sig gennem tiden, og hvordan historiske begivenheder både kan være præget af kontinuitet og af brud, der skaber nye udviklingsretninger.

Eleverne skal gradvist opbygge et kronologisk overblik og forstå sammenhænge mellem begivenheders forudsætninger, forløb og konsekvenser. De skal samtidig udvikle forståelse for, at historien ikke alene består af begivenheder og årstal, men også af menneskers tanker, værdier, valg, livsvilkår og forskellige måder at forstå verden på.

Historieundervisningen skal gøre eleverne fortrolige med historiefagets arbejdsformer. De skal lære at anvende og vurdere historiske kilder og udvikle forståelse for, hvordan historisk viden bliver til, og hvordan fortiden kan fortolkes forskelligt afhængigt af perspektiv og kildemateriale.

Mennesket som handlende, tænkende og erfarende væsen står centralt i undervisningen. Gennem historiske fortællinger, personer, samfund og idéer skal eleverne få mulighed for at undersøge den historiske og filosofiske baggrund for værdier og idealer, som har præget kulturer og samfund.

I de første skoleår lægges vægt på fortælling, indlevelse og kulturarv. Den mere problematiserende og analytiske tilgang introduceres gradvist og får større vægt i de ældste klasser.

Fagets kompetenceområder og slutmål efter 9. klasse

Kompetenceområde	Slutmål
Kronologi og sammenhæng (KS)	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvordan samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. Eleven arbejder med kronologi, brud og kontinuitet, lokale, regionale og globale sammenhænge samt centrale historiske udviklingslinjer.
Kildearbejde (KA)	Eleven kan anvende og vurdere historiske kilder i arbejdet med historiske problemstillinger og udvikle forståelse for kilders troværdighed, perspektiv og anvendelighed.
Historiebrug (HB)	Eleven kan forklare samspillet mellem fortid, nutid og fremtid og forstå, at historiske fortællinger konstrueres, fortolkes og anvendes forskelligt.

Fagets placering i skolens undervisningsstruktur

Historie indgår især i **Hovedfag** og **Kultur**, men har samtidig tydelige forbindelser til flere af skolens øvrige undervisningsområder.

Undervisningsområde	Historie indgår gennem
Hovedfag	Større historiske perioder, fortælling, historiske personer, tidslinjer, arbejdshæfter, kulturhistorie og faglig fordybelse
Kultur	Kilder, samfundsforhold, religion, rettigheder, historisk indlevelse, debat, skriftlighed og mundtlig formidling

Undervisningsområde	Historie indgår gennem
Science	Naturvidenskabens og teknologiens historie, verdensbilleder, astronomi, industrialisering, opfindelser og energi
Geografi	Opdagelsesrejser, kulturmøder, handel, imperier, bosættelse, landskab og menneskers levevilkår
Dansk	Historiske fortællinger, litteratur, fagtekster, kildearbejde, argumentation og skriftlig formidling
Kristendom/religion	Religioners historiske udvikling, kirkehistorie, reformation, kulturmøder og religiøse verdensbilleder
Samfundsfag	Demokrati, ideologier, arbejdsmarked, økonomi, rettigheder, internationale organisationer og samfundsudvikling
Kunst & håndværk	Historiske modeller, kort, tidslinjer, illustrationer, plakater og praktisk bearbejdning af kulturhistoriske temaer
Informatik	Informationssøgning, kildekritik, digitale tidslinjer, billedsøgning, præsentationer og digitale kort
Individuelt studiearbejde	Faglig læsning, kildearbejde, projektarbejde, portfolio, repetition og forberedelse til fremlæggelser

Tværfaglig sammenhæng med kompetenceområderne

Når eleverne arbejder med tidslinjer, historiske perioder, årsager, konsekvenser og udviklingslinjer, udvikles især **Kronologi og sammenhæng**.

Når de undersøger tekster, billeder, genstande, kort, breve, talmateriale og digitale kilder, udvikles **Kildearbejde**.

Når eleverne sammenligner historiske fremstillinger, undersøger mindesmærker, kulturelle fortællinger, politisk brug af fortiden eller forbindelser mellem historiske begivenheder og nutiden, udvikles **Historiebrug**.

De tre kompetenceområder kan derfor trænes både i den egentlige historieundervisning og i tværfaglige forløb.

Fagets udvikling

0./1. klasse

Historie er endnu ikke et selvstændigt fag.

Eleverne møder fortællinger gennem blandt andet:

- eventyr
- mundtlige fortællinger
- årstidsfortællinger
- fortællinger om mennesker og steder
- enkle tidslige begreber som før, nu og senere.

Arbejdet lægger et begyndende grundlag for fortælleforståelse, tidsbevidsthed og kulturarv.

2./3. klasse

I de tidlige skoleår fortsætter den historiske forberedelse gennem:

- fabler
- legender
- sagn
- fortællinger om historiske og religiøse personer
- Det Gamle Testamente
- hjemstavnslære
- gamle håndværk og arbejdsformer
- forskelle mellem menneskers liv før og nu.

Eleverne arbejder fortsat primært gennem fortælling, genfortælling, tegning og praktiske aktiviteter.

4. klasse – nordisk mytologi og vikingetid

Den formelle historieundervisning begynder i 4. klasse.

Hovedområderne er:

- nordisk mytologi
- norrøne heltesagn
- vikingetid
- tidlig Danmarkshistorie.

Eleverne møder den nordiske gudeverden og det verdensbillede, som myterne udtrykker. Undervisningen lægger stor vægt på fortællingen og på historiske livsbilleder, som gør fortidens mennesker nærværende.

I arbejdet med vikingetiden undersøges blandt andet:

- dagligliv
- kvinder, mænd, børn og trælle
- kongemagt
- religion
- håndværk og teknologi
- handel
- søfart
- Norden og forbindelser til det øvrige Europa.

Eleverne kan arbejde med sagaer og uddrag fra Saxos fortællinger og bearbejde stoffet gennem egne tekster, illustrationer, drama og praktiske produkter.

Historiske steder og museer kan anvendes som konkrete kilder til arbejdet.

5./6. klasse

5. klasse – oldtidens kulturer

I 5. klasse udvides perspektivet til menneskehedens tidlige kulturhistorie.

Eleverne arbejder med overgangen fra:

jæger- og samlersamfund → jordbrug → komplekse samfund og bykulturer.

Der arbejdes blandt andet med de tidlige flodkulturer:

- Indien
- Persien
- Mesopotamien
- Egypten.

Her undersøges sammenhænge mellem:

- geografi
- religion
- magt
- økonomi
- teknologi
- skrift
- kunst
- hverdagsliv.

Herefter arbejdes med den græske kultur og historie, blandt andet:

- græsk mytologi
- Homers fortællinger
- bystaterne
- Sparta og Athen
- olympiaderne
- handel
- kunst
- filosofi
- demokrati.

Eleverne arbejder med fagtekster, fortællinger, skriftlige opgaver, illustrationer og praktiske produkter. Samtidig kan den samtidige Danmarkshistorie inddrages, så verdenshistorie og Danmarkshistorie gradvist forbindes.

6. klasse – Rom og middelalder

I 6. klasse fortsættes den kronologiske udvikling med Romerriget.

Der arbejdes blandt andet med:

- Roms grundlæggelse
- republik og kejsertid
- romersk lov
- Cæsar og Augustus
- romersk samfund og kultur
- kristendommens tilblivelse.

Arbejdet med romersk lov kan perspektiveres til moderne retssystemer og til spørgsmålet om, hvorfor samfund har brug for regler og love.

Historien føres videre gennem:

- folkevandringstid
- de første europæiske nationer
- Karl den Store
- feudalisme

- middelalderens samfund
- kirke og stat
- munkevæsen
- ridderkultur
- korstog
- middelalderbyer
- borgerskab
- islam og den arabiske kulturs betydning for Europa.

Der arbejdes med fortælling, historiske tekster, illustrationer, drama og relevante udflugter. På dette trin bliver den begyndende brug af historiske kilder mere tydelig.

7./8./9. klasse

I den samlæste udskoling kan eleverne arbejde med fælles historiske temaer, men opgaver, tekster, kilder og krav til faglig selvstændighed differentieres efter klassetrin.

Progressionen går fra et mere støttet arbejde med historiske forløb og kilder i 7. klasse til mere selvstændig analyse af samfundsforandringer og kilder i 8. klasse og videre til selvstændigt problemorienteret arbejde med årsager, konsekvenser, ideologier og historiebrug i 9. klasse.

7. klasse – fra middelalder til nyere tid

Et centralt tema er overgangen fra middelalderens verden til nyere tid.

Der arbejdes blandt andet med:

- Marco Polo
- Henrik Søfareren
- Jeanne d'Arc
- Columbus
- Vespucci
- Vasco da Gama
- Magellan
- Leonardo da Vinci
- Gutenberg
- Martin Luther
- renæssancen
- reformationen
- bogtrykkerkunsten
- opdagelsesrejserne
- nye geografiske og astronomiske verdensbilleder.

Naturvidenskabens udvikling kan belyses gennem blandt andre:

- Copernicus
- Tycho Brahe
- Kepler
- Giordano Bruno
- Galilei.

Eleverne arbejder med, hvordan nye opdagelser, teknologier, religiøse brud og nye tanker ændrer menneskers verdensforståelse.

Historien forbindes naturligt med geografi, astronomi og fysik gennem blandt andet:

- navigationsinstrumenter
- nye skibstyper
- kort
- verdensbilleder
- teknologiske landvindinger.

Eleverne begynder samtidig at søge mere selvstændigt efter historisk information og arbejde kritisk med digitale kilder.

Historiske temaer kan bearbejdes gennem selvstændige opgaver, modeller, kort og præsentationer, eksempelvis et verdenskort med opdagelsesrejsernes ruter.

8. klasse – revolution, industrialisering og samfundsforandring

I 8. klasse ligger hovedvægten på samfundslivets omformning i det 19. og 20. århundrede.

Der arbejdes blandt andet med:

- oplysningstid
- Den Franske Revolution
- politiske revolutioner
- enevælde og folkestyre
- industrialisering
- urbanisering
- teknologisk udvikling
- handel
- transport
- arbejdsforhold
- arbejderbevægelse
- skolegang
- medier
- økonomisk vækst
- ændringer i hverdagsliv og levevilkår.

Eleverne undersøger, hvordan maskiner, fabrikker, teknologi og nye produktionsformer ændrer samfundet og menneskers liv.

De arbejder mere målrettet med historiske kilder og med at vurdere, hvad forskellige kilder kan fortælle om eksempelvis industrialisering, sociale forhold og politiske forandringer.

Historie kan her kobles tæt med samfundsfag, fysik/kemi, geografi, matematik og dansk. Skolens undervisningsstruktur beskriver netop industrialisering, urbanisering, opfindelser, handel og samfundsforandring som centrale områder for 8. klasse.

9. klasse – nyere historie, ideologier og globale sammenhænge

I 9. klasse arbejdes videre med nyere historie og med større krav til selvstændig historisk analyse.

Centrale områder kan være:

- oplysningstidens idéer
- demokrati og grundlov
- liberalisme

- konservatisme
- socialisme
- industrialiseringens videre konsekvenser
- nationalisme
- imperialisme
- 1. verdenskrig
- Den Russiske Revolution
- mellemkrigstiden
- totalitære ideologier
- 2. verdenskrig
- Holocaust
- Den Kolde Krig
- Berlinmurens fald
- internationale organisationer
- efterkrigstiden
- den nye verdensorden
- centrale udviklingslinjer frem mod nutiden.

Eleverne skal kunne se sammenhænge mellem historiske ideologier, politiske systemer, økonomi og samfundsudvikling.

Historieundervisningen forbindes her tæt med samfundsfag. Eksempelvis kan demokrati, ideologier, økonomiske systemer, udenrigspolitik, EU, FN og NATO behandles i forlængelse af de historiske forløb.

Særligt fokus i 9. klasse

Rådgiveren fremhæver, at undervisningen i 9. klasse skal beskrives særligt tydeligt i forhold til kompetencemålene, så skolen sandsynliggør stå-mål-med-kravet.

I historie betyder det, at eleverne i 9. klasse skal have mulighed for mere selvstændigt at arbejde med alle tre kompetenceområder.

Kronologi og sammenhæng

Eleverne skal have mulighed for at:

- placere centrale historiske perioder og begivenheder kronologisk
- arbejde med årsag og konsekvens
- forklare forudsætninger for historiske begivenheder
- identificere brud og kontinuitet
- forbinde dansk historie med europæisk og global historie
- sammenligne forskellige samfundsformer
- undersøge hvordan politiske, økonomiske, religiøse, teknologiske og kulturelle forhold påvirker historisk udvikling
- forbinde historiske udviklingslinjer med nutidige samfundsforhold.

Kildearbejde

Eleverne skal have mulighed for at:

- formulere spørgsmål til historiske kilder
- skelne mellem forskellige kildetyper
- identificere afsender, modtager, tid og formål
- vurdere kilders anvendelighed
- arbejde med første- og andenhåndskilder
- undersøge tendens og perspektiv
- sammenholde flere kilder
- søge efter historisk information digitalt
- vurdere kilders troværdighed
- bruge kilder som grundlag for egne historiske forklaringer.

Historiebrug

Eleverne skal have mulighed for at:

- undersøge, hvordan fortiden fremstilles forskelligt
- forstå at historiske fortællinger er udtryk for valg og fortolkning
- undersøge anvendelse af historie i politik, kultur og samfund
- diskutere sammenhænge mellem fortid, nutid og fremtid
- undersøge hvordan historiske begivenheder påvirker identitet og samfund
- diskutere egen og andres historiske bevidsthed
- argumentere for egne historiske fortolkninger på baggrund af faglig viden og kilder.

Arbejdsformer

Historieundervisningen kan gennem skoleforløbet anvende:

- levende fortælling og læreroplæg
- faglig læsning
- historiske kilder
- billeder og kunst
- kort og atlas
- tidslinjer
- arbejdshæfter
- historiske genstande
- museer og historiske steder
- dramatisering
- skriftlige opgaver
- projektarbejde
- individuelle undersøgelser
- gruppearbejde
- mundtlige fremlæggelser
- informationssøgning
- digitale præsentationer
- modeller og praktiske elevprodukter.

Arbejdsformerne udvikler sig fra fortælling, indlevelse og fælles bearbejdning i de yngre klasser mod mere selvstændigt kildearbejde, informationssøgning, argumentation og historiske problemstillinger i udskolingen.

Samlet progression

Historieundervisningen bevæger sig gennem skoleforløbet:

fra fortælling til historisk undersøgelse

fra kulturarv til kronologisk overblik

fra historiske personer og livsbilleder til samfundsstrukturer og udviklingslinjer

fra genfortælling til forklaring af årsager og konsekvenser

fra mødet med historiske kilder til selvstændig kildekritik

fra forståelse af fortiden til analyse af dens betydning for nutiden

fra indlevelse til historisk refleksion og argumentation.

Årsplanerne konkretiserer de perioder, personer, kilder og historiske problemstillinger, der arbejdes med det enkelte skoleår, mens denne undervisningsplan beskriver fagets samlede progression og slutmål.